

Pajzstetvek a dísznövényeken

A KÁRTEVŐ ÁLLATOK EGYIK LEGVESZEDELMESEBB CSOPORTJA A PAJZSTETVEK. A LEGTÖBB FÁS SZÁRÚ DÍSZNÖVÉNYT KÁROSÍTJA VALAMELYIK FAJA, NÉMELYIKEN TÖBB IS ELŐFORDULHAT. ZÖMMEEL SOKTÁPNÖVÉNYŰEK, SZÍVOGATÁSUKKAL LEGYENGÍTIK A NÖVÉNYEKET, TÖMEGES ELSZAPORODÁSUK ESETÉN EL IS PUSZTÍTJÁK AZOKAT. EZÉRT HASZNÁLJUK KI AZ ENYHÉBB NAPOKAT ÉS VIZSGÁLJUK ÁT NÖVÉNYEINKET.

DR. ÖRDÖGH GIZELLA

Hazánkban a szabadföldön eddig ismert pajzstetűfajok száma 120 fölött van, de egyes szakemberek szerint a 200-at is meghaladhatja, hiszen az importnövényekkel együtt újabbakat is behurcolunk. Közvetlen kártételüket még fokozza a közvetett is. Édesharmat- (mézharmat-) ürítésükkel csökkentik az asszimilációs felületet, ezen kívül számos vírusos betegséget terjesztenek. Könnyen fel tudnak szaporodni, mivel tojásprodukciónak igen magas. Ugyanakkor egyes fajok nőstényeinek alakja annyira megváltozott (teknős pajzstetvek), hogy gyakran gombás betegségeknek tekintik őket, és ennek megfelelően védekeznek ellenük.

A kaliforniai pajzstetű tápnövényeinek szá-

ma meghaladja a 700-at. Szinte minden fás szárú dísznövényen megtalálható, de különösen kedveli a díszalmát, a galagonyát, a kökényt, a berkenyét, a rózsát és a hársat. Lárvai a fás részekben telelnek, fekete pajzs alatt (1. kép).

Az *eperfa-pajzstetű* is polifág faj, kedvencei közé tartozik az eperfa, az orgona, a japánakác, a galagonya, az ostorfa, a szivarfa, a nyár, a fűz és a kőriska. A megtermékenyített nőtényei telelnek, fehér színű, kerek pajzsok alatt, a növények fás részein. Rendszerint az a gond, hogy nem veszik észre időben a fertőzést vagy nem ismerik fel az állatot, pedig az általa kiválasztott viaszszálak tömege már messziről feltűnik, különösen a lombhullás és a lombfakadás közötti időszakban (2. kép).

A *rózsa-pajzstetű* a rózsafajokat károsítja. Nőtényei telelnek az elfásodott részeken, kerek, fehér, 2-3 mm átmérőjű pajzsok alatt.

A *kecskerágó-pajzstetű* a kecskerágó fajokat erősen károsítja, különösen városi környezetben. Megtermékenyített nőtényei telelnek, kb. 2 mm hosszú, barnás színű, körte alakú pajzsok alatt (főképpünkön).

A *közönséges kagylós pajzstetű* gyakran támadja meg az orgonát, a fűz-, a nyár- és a hársfákat, valamint a galagonyát. Pajzsa barna színű, kagyló alakú, mely alatt tojás alakban telel.

A *boróka-pajzstetű* az utóbbi időben nagyon elterjedt a tuja, a boróka, a hamisciprus és a tiszafa fajokon. Gyakran olyan mértékben elszaporodik, hogy lombhullást, sőt a növények elszáradását okozza. Pajzsa fehér színű, kör alakú, alatta nőtény alakban telel.

A *fehér fenyő-pajzstetű* a feketefe-

nyőt károsítja. A fertőzött fák hajtásai és tűi jóval rövidebbek maradnak, mint az egészségeseké. Pajzsa fehér színű, körte alakú. Lárvai telelnek a tűleveleken.

A *fűzfa-pajzstetű* a kőrís, a juhar, a fűz, a berkenye és a nyár fajokat veszélyezteti. Tojás alakban telel, a fehér színű, körte alakú pajzsok alatt.

Az ún. nagytermetű pajzstetvek közül a *közönséges teknős pajzstetű* tápnövényeinek száma több százra tehető. Díszfánk közül igen kedveli a juhar, az akác és a hárs fajokat. A nőtények pajzsa barna színű, ovális alakú és kidomborodó. Lárvai telelnek a 2-3 éves ágakon.

A *szilva-pajzstetű* a rózsafélék családjába tartozó növényeken károsít. Ahol nem védekeznek ellene, néhány év alatt képes elpusztítani a díszszilvát, a díszcsersznyét és a kökényt. Lárvai telelnek az ágakon és a törzsön. A nőtények pajzsa barna színű, kör alakú és erősen kidomborodó.

A *kis lucfenyő pajzstetű* és a *nagy lucfenyő pajzstetű* nőtényei a hajtás- illetve ágelágazásokban szívogatják a lucfenyőt, a lárvák pedig a tűket károsítják. Mindkét faj lárva alakban telel.

Az *örvös lucfenyő pajzstetű* a lucfenyőn kívül az ezüstfenyőt is károsítja. Borsó alakú nőtényei örvszerűen helyezkednek el az ágelágazásokban. Lárvaik telelnek (3. kép).

Egyéb károsítók

Minden fás szárú dísznövényen károsít valamilyen levéltetű faj. Kártételük megegyezik a pajzstetvekével. Szabad szemmel is látható fényes, fekete tojásaik telenek.

A *lucfenyő-gubacstetű* a szívogatásával okozott gubacsokkal kezdetben "csak" elcsúfítja, később el is pusztítja a növényeket. Ezért a hajtásvégeken, a rügyek tövében áttelelő lárvákat kell elpusztítani.

A takácsatkák is általánosan elterjedt kártevők. A *kétfoltos (közönséges) takácsatka* rendkívül polifág, minden bokrot, fát megtámad. Nőtény alakban telel, a kéreg repedéseiben.

A *piros gyümölcsfa takácsatka* főleg a rózsafélék családjába tartozó növényeket károsítja, de szívogathat például az akáccon, a kőrísen, a vadgesztenyén is. Szabad szemmel is, de kis kézi nagyítóval igen jól látható piros, nyeles tojásai telenek a fás részekben.

A kórokozók közül a *lisztharmat* sok díszfán, cserjén gyakori betegség. Könnyen felismerhető a vesszőkön, hajtásokon (vegetációban a leveleken, néha a virágokon) jelentkező fehér „lisztes” bevonatról.

A juharféléken rendszeresen előfordul a *juharlisztharmat*, a *Lonicera* fajokon a *lonicera lisztharmat* (4. kép), a nyár- és fűz fajokon a *nyárlisztharmat*. Kórokozók a lehullott levelekben telelnek át.

A *mahónialisztharmat* és a *rózsalisztharmat* a rügyekben, a *tölgylisztharmat* a vesszőkben vészeli át a telet.

A rozsdabetegségek közül a *mahónia rozsdá* a bokrokon maradó örökzöld és a talajra hullott beteg, száraz leveleken marad fenn.

A *nyárrozsdá* részben a leveleken, a rózsarozsdá a leveleken és a beteg vesszőkben telel.

Így védekezhetünk

A károsítók leküzdése a vegetációban sok nehézséggel és magas költségekkel jár. A pajzstetvek a pajzs alatt védetten élnek, csak a mozgó lárvák ellen tudunk hatékonyan védekezni, viszont rajzásuk hosszan elhúzódik, így többször kell védekezni ellenük.

A gubacstetű zárt gubacsban, sok levéltetű faj összezsugorított levelek között él, a takácsatka szövedék védelmében szívogat, így mindegyik nehezen érhető el a növényvédő szerekkel.

A kórokozók közül a rügyekben, vesszőkben, vesszőkön telelők a tavaszi fertőzés elindítói. A lehullott lombon lévő szaporító képletek pedig állandó újrafertőzési veszélyforrást jelentenek. Ezen okok támasztják alá a mechanikai védelem fontosságát.

Ha ősszel nem tettük meg, gyűjtsük össze a lehullott leveleket. A díszfákon a törzset és a vastagabb ágakat kéregkaparóval. majd drótkefével tisztítsuk meg, távolítsuk el a kártevők illetve kórokozók által fertőzött részeket. Vigyázzunk arra, hogy az egészséges kérgen ne okozzunk sérülést. A lekapart részek összegyűjtésére érdemes fóliát teríteni a fák, bokrok alá. A lemetszett, lekapart részeket azonnal semmisítsük meg, ahol engedélyezett, égessük el! Komposztálásra csak egészséges növényrészek kerüljenek!

Miután alaposan letisztítottuk a növényeinket, fagymentes időben végezzük el a lemosó permetezést, de úgy, hogy az valóban lemosó legyen! A növény minden részét érje a permetlé!

Védekezésre javasolt készítmények

Készítmény	Felhasználás	Adagolás	Forgalmi kategória
Astra rézoxiklorid	gombás betegségek (kivéve lisztharmat)	20-30 g / 10 l víz	III.
Biosect (káliszappan)	levéltetvek, pajzstetvek, atkák	eredeti kiszerelésben a felületre fújva	III.
Bordóilék + kén Neo SC (réz+ kén)	gombás betegségek, kártevők	150 g / 10 l víz	III.
Nissorun 10 WP (hexitiazox)	takacsatkák	5 g / 10 l víz	III.
Vektafid A (paraffinolaj)	levéltetvek, gubacs- tetvek, pajzstetvek, atkák	100 ml / 10 l víz	III.
Vektafid R (paraffinolaj + réz-hidroxid)	kártevő rovarok, gombás betegségek	200-300 ml / 10 l víz	III.

III. : Szabadforgalmú növényvédő szer

HERBÁCIÓ
A NÉPI GYÓGYRECEPTEK MAGAZINJA
Közművelődési és Gyógyreceptek: növényekből, háziilag

SZILÁRD SZÖRPOK
NÖVÉNYI SAJTOK
AROMATERÁPIÁS
HAJÁPOLÁS

mosószert készítés háziilag | testolaj babértúró | borszérum...
mézkrémek | hagymamártás | hagymatökény
fűszerkocka | aloé frappé | citromos vaj
homoktövis receptek...

XL-EVŐKÖNYV 4 SZÁM
2016/4 | 390 Ft
Szüneteltetés: 2,3€ | Normálár: 234 Ft | Románia: 8,9 Lei

NÖVÉNYEKRŐL-NÖVÉNYEKBŐL: RECEPTEK, TIPPETEK, ÖTLETEK 42

HERBÁCIÓ PLUSZ
KÜLÖNSZÁM

TEÁK
MINDEN ALKALOMRA

KOKTÉLOK
tealkőr, almápuccs...

ÉTELEK TEÁBÓL
zöld keksz, teában főtt gesztenye...

TEÁS KOZMETIKUMOK
szájjavítók, hajfények, lábráfrissítók...

ízletes gyogyteák | habble teák | jeges teák
rizses tea | márcipános tea | sokis tea
paradisomos tea | sós teák...

HERBÁCIÓ MAGAZIN KÜLÖNSZÁMA
2016/2 | 390 Ft

RÉNYETEG KÜLÖNLEGES RECEPT A TEÁK VILÁGÁBÓL... 4

Megjelent a Herbáció magazin legújabb száma, és kapható a HerbációPlusz különszám is "Teák minden alkalomra" címmel. Mindkét magazin kapható a nagyobb újságárusoknál, és a Postákon!
www.herbacio.hu Tel: 0630 437 8900

Kozmetikumok, gyógyreceptek, növényekből házilag!
Herbáció, a népi gyógyreceptek magazinja, már 11 éve!